

Midlertidig utkast

- fra saksutredning og kommunedelplan for forebygging, forslag til planprogram:

3.1.1 Arbeidsgruppe

Representanter fra virksomhetene – intern arbeidsgruppe. e. I tillegg er det ønskelig å koble på et «utenforblikk». Arbeidsgruppen vil være fleksibel i den forstand at den utvides og endres etter behov, og/eller at det opprettes flere ad hoc arbeidsgrupper underveis.

3.2 Medvirkning

Kommunedelplan for forebygging vil, etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven, bli utarbeidet med bred medvirkning. Ansatte, tillitsvalgte og verneombud i skole og i barnehagene. Foresatte og brukerutvalg. PPD, NAV, helsesykepleiertjenesten i kommunen og lokalt politi vil alle være viktige aktører for medvirkning i planen. Det vil også frivillige lag og foreninger i kommunen. Det legges opp til å involvere aktuelle aktører med utgangspunkt i planens innhold.

Det legges opp til medvirkning gjennom fysiske møter med aktører.

Høringsrunden etter at planutkastet er ferdigstilt er «alles» mulighet til melde inn synspunkter, og en viktig del av åpenheten i prosessen. Det er også ønskelig å involvere andre kompetansemiljøer på området. Barnevernet i Nordkapp inviterer Bufdir veiledere i dette. Bufdir veiledere har vært viktige bidragsytere i utvikling av barneverntjenesten i kommunen over siste 2 år og er godt kjent med det forebyggende tilbudet i kommunen.

+ medvirkning fra brukergrupper, deretter høring

(barnevernet, leger, helsesykepleiere, jordmor, PPT, NAV, kultur, idretten, frivilligheten, Nordkapp menighet, menighetsrådet, FAU barnehage og skole, u-rådet, elevrådet, lærere, barnehagelærere, råd for funksjonshemmede m.fl.)

Kommunedelplan:

Nordkapp kommunes plan for forebyggende arbeid

Særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge

Vedtatt i kommunestyret **dato**

Innhold

1. Bakgrunn og forankring

- Medvirkning

2. Mål med reformen

3. Innhold

4. Overordnede mål og strategier

5. Forebyggende tiltak

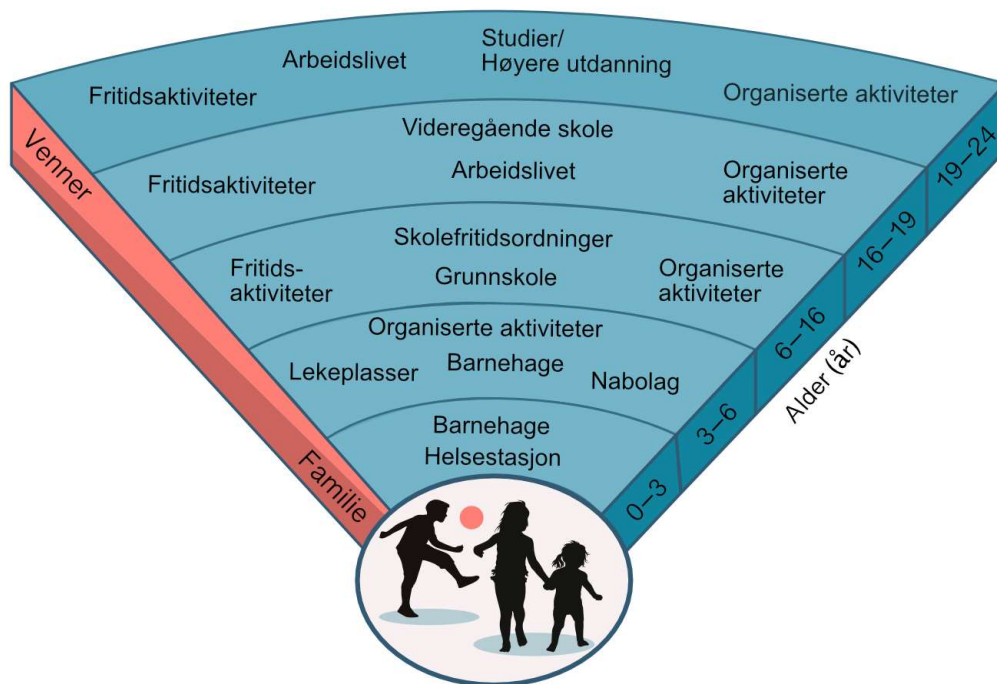
- Universelle
- Selektive
- Indiserte
- Tidlig innsats
- Forebygging

6. God kvalitet i tjenestene og godt samarbeid

7. Involvering - «Barnets beste», gjennomføring, måloppnåelse og evaluering

8. Oppsummering

Kilder



Kilde: Folkehelseinstituttet (FHI)

1. Bakgrunn og forankring

Nordkapp kommunes plan for forebyggende arbeid har sin bakgrunn i nasjonale føringer, og skal være et virkemiddel for å styrke arbeid med forebygging og tidlig innsats i hele oppvekstsektoren, med oppvekstsektoren i denne sammenheng menes alle de som arbeider med barn og unge i kommunen. Planen er en del av kommuneplanens samfunnsdel.

Barnevernsreformen, som også omtales som en oppvekstreform, trådte i kraft 01.01.2022.

Kommunene fikk gjennom den nye loven et mye større ansvar for barnevernsområdet.

Hovedhensikten med planen er å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker hos barn og unge. Planen vil i seg selv være et viktig tiltak for å nå målene i barnevernsreformen.

Kommunestyret selv skal vedta planen, jf. Barnevernloven § 15-1.

Lov om barnevern (barnevernsloven):

§ 1-1. Lovens formål

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

§ 15-1. Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Selve planen er forankret i Lov om barnevern, **kap. 3 Hjelpetiltak (§§ 3.1 – 3.8).**

§ 3-1. Frivillig hjelpetiltak

Når barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et særlig behov for hjelp, skal barnevernstjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og foreldrene. Hjelpetiltak skal være egnet til å møte barnets og foreldrenes behov og til å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.

Planen skal bidra til en overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet. Den vil dessuten være et viktig verktøy for å sikre forpliktende og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester.

Den skal beskrive målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Den skal videre presentere kommunens forebyggende tiltak ovenfor barn og unge og deres familier, tiltak for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker, samt forebyggende tiltak knyttet til helse, inkludering og læring.

For å lykkes med oppvekstreformen og å skape et inkluderende fellesskap må hele oppvekstfeltet jobbe sammen. Vi må ha en helhetlig tenkning, felles prioriteringer og jobbe strukturert og kunnskapsbasert.

Dette dokumentet skal bidra til det ved å si noe om:

- Hvordan ansvaret skal fordeles mellom etatene
- Hvordan oppgaveløsningen skal organiseres

- Hvordan ulike etater skal samarbeide
- Synliggjøre eksisterende tilbud.
- Videre utvikling av det helsefremmende og forebyggende arbeidet i kommunen

I tillegg til nasjonale føringer vil dette også være et ledd i å nå FNs bærekraftsmål knyttet til sosial bærekraft. Dette gjelder spesielt bærekraftsmålene *God helse, God utdanning og Mindre ulikhet*.



Kommunene får det fulle økonomiske og faglige ansvaret når barn plasseres i fosterhjem. Det vil også bli høyere kommunale egenandeler når barn har behov for statlige barnevernstiltak. Det økte økonomiske ansvaret vil delvis bli kompensert gjennom økt rammetilskudd til kommunene. Hvordan tilskuddet kan brukes på beste måte blir opp til den enkelte kommunen.

Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere. Tanken er at barn får best og mer tilpasset hjelp i nærmiljøet, fortrinnsvis med støtte fra familie og nettverk.

2. Mål med reformen

Det overordnede målet med reformen er et bedre barnevern der tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov, samt gi kommunen intensiver og muligheter til mer forebygging og samarbeid på tvers av tjenester. Planen vil være kommunens viktigste styringsdokument for å oppnå hovedmålene med reformen. Den skal definere mål og strategier for hvordan kommunen kan møte de høye kravene til styring og kontroll, og bidra til nødvendig og tydelig forankring og involvering av barnevernstjenesten i arbeidet med å oppnå de ønskede effektene av reformen.

Mål for det forebyggende arbeidet i Nordkapp kommune er:

- Styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging.

- God kvalitet i tjenestene rettet mot barn, unge og deres foreldre, - sikre at de får god støtte og hjelp på områder knyttet til omsorgssituasjon, helse, læring og mestring samt inkludering i trygge og gode oppvekstmiljøer.
- Benytte kommunens ressurser effektivt, - jobbe godt med universelle tiltak for alle barn og unge for å forebygge best mulig, samt ha gode, effektive tiltak rettet mot grupper og mot enkeltindivider.
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt.

For å nå målet skal vi:

- Jobbe med tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid.
- Bygge nødvendig kompetanse hos ansatte.
- Videreutvikle gode arenaer for tverrfaglig arbeid.
- Videreutvikle foreldresamarbeid og foreldrestøtte
- Systematisk brukermedvirkning
- Forebygging må baseres på kunnskap for å oppnå ønskede mål.

Nordkapp kommune skal gi alle mulighet til å mestre hverdagen, benytte sine ressurser og delta i samfunnet. I vårt arbeid tar vi utgangspunkt i at mennesker har ressurser og kunnskap om hva som er viktig i egne liv.

Foreldre er en viktig ressurs for sine barn, og foreldrestøtte er derfor en viktig del av det forebyggende arbeidet. En grunnleggende verdi er å møte alle med respekt, både barn og unge og deres foresatte. Det å vise omsorg og være lydhør for deres situasjon, deres synspunkt og ønsker er viktig for å kunne gi best mulig hjelp og støtte. For å oppnå disse målene må ansatte må ha tilstrekkelig kompetanse.

3. Innhold

Planen er en del av kommuneplanen. Kommuneplanen viser hvordan kommunen skal utvikle seg de neste 12 årene. Kommuneplanen består av to deler: en arealdel og en samfunnsdel.

Planen for det forebyggende arbeidet skal inneholde en beskrivelse av:

- overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet
- hvordan ansvaret skal fordeles mellom etatene
- hvordan oppgaveløsningen skal organiseres
- hvordan ulike etater skal samarbeide

Det handler om forebyggende arbeid i oppvekst (barnehage, skole, SFO), helse, fritid og politi.

To viktige begreper i planen er:

Forebyggende arbeid som defineres slik: «Styrke beskyttelsesfaktorene og redusere risikofaktorene – for å unngå negativ utvikling».

Tidlig innsats som defineres slik: «Handle så tidlig som mulig når det oppstår en bekymring, enten tidlig i livet eller i et utviklingsforløp».

4. Overordnede mål og strategier *her forutsetter vi at vi skal lage en innsatstrapp???*

1	2	3	4	5
ALLE BARN OG UNGE MESTRER LIVET	ALLE FORESATTE DELTAR PÅ FORELDRE-VEILEDNING	ALLE BARN HAR ET TRYGT OG GODT BARNEHAGE- OG SKOLEMILJØ	ALLE BARN GJENNOM FØRER SKOLEGANGEN	ALLE BARN I ALDEREN 7-18 DELTAR I MINST EN FRITIDSAKTIVITET / HOBBY
Vi skal tilrettelegge for helsefremmende møteplasser og aktiviteter	• Vi skal tilby gratis foreldreveiledning til alle foresatte • Vi skal bidra til holdningsskapende kampanjer i hensiktsmessige kanaler • Vi skal bidra til å trygge og støtte voksne hjemme	• Vi skal ha større fokus på de laveste trinnene i innsatstrappa • Vi skal skape trygge barnehage- og skolemiljøer • Vi skal ha kompetente og tydelige medarbeidere med stor faglighet	• Vi skal ha større fokus på de laveste trinnene i innsatstrappa • Vi skal ha kompetente og tydelige medarbeidere med stor faglighet • Vi skal skape gode overganger • Vi skal sette leken i fokus – særlig på de yngste trinnene i skolen	• Vi skal bidra til at alle barn kan delta på minst et gratis fritidstilbud (aktivitet) • Vi skal bidra til holdningsskapende kampanjer i hensiktsmessige kanaler • Vi skal bidra til å tilrettelegge for bred involvering av frivilligheten

5. Forebyggende tiltak

Forskningsbasert

Tre nivåer for å arbeide forebyggende

Nyere forskning og metoder skiller mellom universell, selektiv og indisert forebygging. De ulike nivåene henspiller på ulike formål og ulike målgrupper.

Universell forebygging

- omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko.

Læringsmiljø- og antimobbeprogram i skolen er eksempler på universell forebygging. Felles for slike programmer er blant annet å fremme vennskap og gode relasjoner og bekjempe mobbing.

Andre eksempler er skolehelsetjeneste, tilbud om frukt og grønt samt god tilrettelegging for fysisk aktivitet.

Selektiv forebygging

- er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre.

Forsøk med gratis kjernetid i barnehager er et eksempel på selektiv forebygging. Formålet er blant

annet å bidra til økt sosialisering og bedre norskkunnskapene for minoritetsspråklige barn. Et annet eksempel er ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker.

Indisert forebygging

- er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer.

Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med symptomer på psykiske vansker er eksempler på indisert forebygging.

Tidlig innsats

Tidlig forebyggende innsats kan settes inn på alle nivå. Kunnskap om risiko og beskyttelse er i stor grad en forutsetning for å kunne sette inn tiltak tidlig, før problemene utvikler seg.

Tidlig innsats, risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer

Tidlig innsats må baseres på kunnskapen om

- Risiko- og beskyttelsesfaktorer
- Barns passering av utviklingsmilepæler
- Kjennskap til foreldrenes fungering
- Vurdering av kvaliteten i samspillet mellom foreldre og barn.

Risikofaktorer er en fellesbetegnelse på faktorer og forhold som øker faren for at personer utvikler vansker. Vi må ha kunnskap om hva forskningen sier om risikofaktorene, - vi må endre fokus fra å se etter signaler og tegn på at noe er galt, til å tørre å se etter faktorer i et barns liv som kan føre til utviklingsvansker. Dette arbeidet bør starte fra før barnet blir født. Etter 10-års alder sier forskningen at det er for sent, da reparere vi for skader som allerede har skjedd.

Risikofaktorer (Kvello 2023):

- Skadelige omsorgsformer
- Alvorlige krenkelser
- Emosjonell utilgjengelighet/fjernhet hos foresatte
- Rusmiddelbruk
- Alvorlige former for psykiske lidelser
- Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet
- Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole
- Levekårsutfordringer (mangler i boligforhold, relativ fattigdom, multistressende miljø)

Barn med psykiske og fysiske funksjonsnedsettelse er mer sårbare og mer utsatt for risikosituasjoner, vold og overgrep enn andre barn.

Vi må styrke beskyttelsesfaktorene og redusere risikofaktorer.

Beskyttelsesfaktorer: (Kvello, 2023)

- Barnet hjelpes til aldersadekvat eller bedre fungering på samtlige kompetanseområder:
 - ✓ Kognitiv/språk
 - ✓ Atferd/moral

- ✓ Emosjonelt
- ✓ Sosialt
- ✓ Motorisk
- Barnet hjelpes til et sosialt fellesskap (venner/tilhørighet)
- Fra 8-års alder: Barnet har en hobby, fritidsinteresse, opplever mestring
- Barnet tilpasser seg godt til barnehage og skole, innordner seg rutiner, godtar grensesetting, er sosialt inkludert og har gode skolefaglige prestasjoner
- Omsorgspersonene har god omsorgsutøvelse
- Barnet fra 10-års alder karakteriseres av optimisme, positivt selvbilde, sosial
- Foreldrene er godt integrert i samfunnet, er i jobb/utdanning, fungerer godt og har sosialt nettverk

Vi må unngå at barn og unge:

- virker sosialt isolert
- har sosiale vansker
- deltar lite i fritidsaktiviteter
- mangler utstyr og klær
- har foresatte som følger lite opp
- kan lite norsk
- har dårlig helse
- flytter mye

Forskning fra perioden 1992 - 2012 har vist at barn og unge i barneverntiltak i større grad enn andre barn og unge, har foreldre med lav sosioøkonomisk status, målt ved både foreldrenes utdanningslengde, deres inntekt, samt deres bruk av sosialhjelp, nyere forskning viser det samme.

Anbefalte målgrupper «KS Utenfor regnskapet»:

(«Utenfor-regnskapet» er et verktøy for å vise hvor mye samfunnet potensielt kan spare på å forebygge fremfor å reparere, og på å investere i mennesker fremfor å se dem som en utgiftspost).

- Barn i lavinntektsfamilier, norskfødt med innvandrerforeldre
- Barn i lavinntektsfamilier, hvor en eller begge foreldre ufør/sosialhjelp
- Unge som er i fare for å ikke fullføre videregående på normert + 2 år tid
- Barn med hjelpetiltak i barnevernet
- Barn med foreldre med psykisk lidelse eller rusproblem
- Barn diagnostisert med depresjon eller angst
- Barn diagnostisert med atferdsvansker

Tabellen under beskriver aktuelle tiltak knyttet til risikofaktorene, beskyttelsesfaktorene, instanser og tjenester. Tiltak vises på universelt, selektivt og indikert nivå med utgangspunkt i de alvorligste risikofaktorene for omsorgssvikt og atferdsvansker.

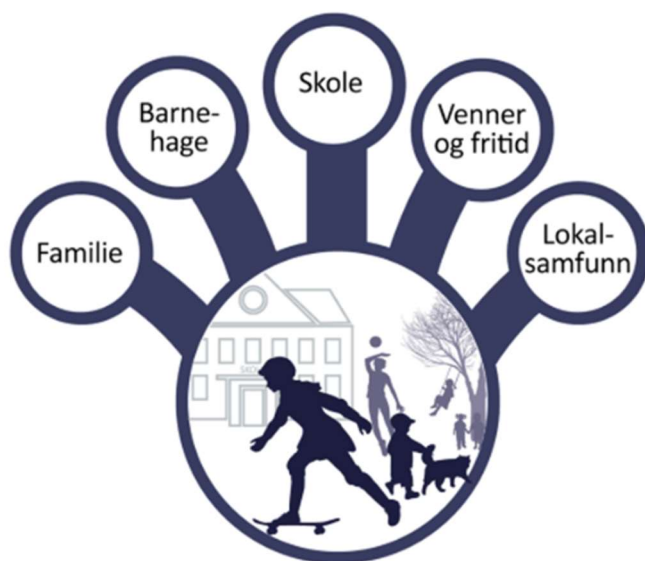
Styrket tiltakskompetanse defineres ut fra tre nivåer slik:

- Grønt universelt er bra for alle
- Gult selektivt er nyttig for flere
- Rødt indikert er nødvendig for noen

RISIKO	UNIVERSELT (alle)	SELEKTIVT (flere)	INDIKERT (noen)
Skadelige omsorgsformer (ulike former for neglekt og svikt)	• Barn får kunnskap i barnehage og skole • Snakke med barn • Foreldrenettverk • Foreldrestøttende tiltak • Foreldreveiledning • Barn som bekymrer (se vedlegg)	• Snakkekompetanse med barn og foreldre • Snakke med barn • Foreldrestøttende tiltak • Foreldreveiledning • Barn som bekymrer (se vedlegg)	• Snakkekompetanse med barn og foreldre når vi er bekymret / relasjonskompetanse • Tiltakskompetanse • Foreldrestøttende tiltak • Jordmor (tiltak) • Helseesykepleier (tiltak i hjemmet) • Barnevernstiltak (omsorgsovertakelse)
Alvorlige krenkelser (psykisk, fysisk og seksuell vold)	• Handlingsplaner?	• Snakkekompetanse med barn og foreldre • Relasjons-kompetanse • Handlingsplaner	• Traumebevisst omsorg • Handlingsplaner? • Foreldreveiledning • Hjemme hos (Barnevernet) • Omsorgsovertakelse (Barnevernet) • Familievoldsteam
Emosjonell utilgjengelighet / fjernhet hos foresatte	• Kartlegging helsestasjon • Foreldrestøttende tiltak • Foreldreveiledning	• Foreldrestøttende tiltak • Foreldreveiledning	• Foreldrestøttende tiltak • Jordmor (tiltak) • Foreldreveiledning
Rusmiddelbruk foresatte	• Alkohol og rus under graviditet: Spørre alle - bruke • Barn får kunnskap i barnehage og skole	• Familieråd • Kompetanseheving: Snakke med barn	• Psykisk helse og rus PLAN? • Hjemmebesøk: Jordmor / hjemmesykepleier • Foreldreveiledning • Hjemme hos (Barnevernet) • Omsorgsovertakelse (Barnevernet)
Alvorlige former for psykiske lidelser foresatte	• Kartlegging under graviditet • Barn får kunnskap i barnehage og skole	• Barn og unge som pårørende (?) • Inkluderende fritidsaktiviteter for de minste • Snakke med barn	• Familiesamtaler • Veiledning • Avlastning • Barn og unge som pårørende RUTINER? • Barn som bekymrer (se vedlegg) • Helseesykepleier- og jordmortjenesten • Foreldreveiledning
Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet	• Tidlig kartlegging • Supplerende kommunikasjon	• Tidlig kartlegging. vurdering av tiltak og behandling / oppfølging	• Pedagogisk psykologisk tjeneste • Helseesykepleier- og jordmortjenesten

	• Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis • Foreldrestøttende tiltak	• Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis	• Fastlege • Spesialpedagoger i barnehage • Tidlig kartlegging • Foreldrestøttende tiltak • Fysio-og ergoterapitjeneste
Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole	• Plan for et trygt og godt barnehage – og skolemiljø • Ulike program på nett • Læringsmiljøprosjekt • Gode og tilrettelagte utearealer som fremmer lek • Barnehageloven §43 • Opplæringsloven § 9a • Miljørettet helsevern i bhg og skole	• Kompetanseheving • - Konsultasjonsstøtte • - Barnehageloven §43 - Opplæringsloven § 9a	• Ressursteam mot mobbing • Traumebevisst omsorg • Barnehageloven §43 • - Opplæringsloven § 9a
Levekårsutfordringer	• Barn får kunnskap om gratisprinsippet i skolen • Gratis fritidstilbud • - Kontantfri kantine • - Fritidskort - Bursdagsrom på skolen - Fellesbursdager - Åpne haller - Utlånsentral	• Sponsing av kontantfri kantine • Gratis bruk av svømmehall • Fritids- / støttekontakt	• Råd- og veiledning • Samarbeidsrutine mellom NAV og barnehage/skole og helsestasjon • Samfunnsplanlegging • Fritids- / støttekontakt

Forebyggende tjenester på ulike arenaer



- fra «Trygt og godt oppvekstmiljø i kommunen – FHI» (Folkehelseinstituttet)

«Det er lurre å bygge sterke barn enn å reparere voksne».

Nordkapp kommune jobber med forebyggende tiltak på ulike arenaer for å gi barn og unge best mulig oppvekstmuligheter.

Mange familier trenger noe støtte og hjelp gjennom oppveksten. De fleste forebyggende tiltak gjelder alle, men det er noen grupper som har spesielle utfordringer, og hvor det er hensiktsmessig å utvikle tiltak for å støtte disse spesielt.

International Child Development Programme (ICDP) er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse.

Nordkapp kommune har utdannet flere veiledere, men det må satses på å sertifisere enda flere.

(må igangsettes på nytt)

Nav gjennomfører familieveiledning tilrettelagt for flyktninger, en tilpasset variant av ICDP, som også sier noe om barnehage- og skolekultur, og forventninger til familier i det norske samfunnet.

Tiltakene skal bidra til å styrke familiens omsorgsevne for barnet og forebygge vold og omsorgssvikt. Forebyggende tiltak i barnehager og skoler som arena skal sikre gode leke- og læringsmiljøer, som skal ivareta både behovet for tilhørighet og inkludering og sikre læringsglede. Dette arbeidet må også inkludere ulike fritidsaktiviteter. Det kan bidra til å skape trygge og inkluderende nærmiljøer og forhindre utenforskap.

Ny handlingsplan for et godt psykososialt barnehage- og skolemiljø er under rullering (forslag er utarbeidet).

Inntil ny plan blir vedtatt gjelder den gamle handlingsplanen for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø.

Tabellen under viser ansvar, oppgavefordeling og tiltak på et overordnet nivå.

Den enkelte sektor, enhet og avdeling, altså tjenestene, må definere hvordan dette i praksis skal løses.

MÅL Hva	STRATEGIER	ANSVAR Hvem Hvor	OPPGAVE Hvordan	RESSURS Behov	MÅL- OPPNÅELSE Resultat	EVALUERING
1. Alle barn og unge mestrer livet	Helsefremmende møteplasser og aktiviteter	Foresatte Barnehage/ Skole Kultur Arealplanlegging Nav Helse Frivilligheten	Kartlegge behov Sette inn lokale tiltak Jf. egen virksomhetsplan	Sikre lekeplasser Ungdomsklubber Lag og foreninger	Følger internkontroll Minimum årlig	Årlig jf. årshjul Ev. justere tiltak
2. Alle foresatte deltar på foreldreveiledning	Foreldreveiledning Holdningsskapende kampanjer	Foresatte Helsesykepleier og jordmor-tjenesten Familiesenter Barnehage/ Skole Kultur Kommunikasjon NAV Helse	Arrangere kurs for alle foresatte Markedsføring i rette kanaler Jf. årshjul og egen Virksomhetsplan	Kompetent kurspersonell Kapasitet Koordinering	Følger internkontroll Minimum årlig	Årlig jf. årshjul Ev. justere tiltak
3. Alle barn har et	Fokus på: <i>De laveste trinnene i innsatstrappa (se det)</i>	Barnehage/ Skole Foresatte Helse	Sette inn konkrete tiltak rettet mot	Kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole	Følger internkontroll Minimum årlig	Årlig jf. årshjul Ev. justere tiltak

trygt og godt barnehage- og skolemiljø	Læringsmiljøet Kompetente medarbeidere		barn og elever i deres miljø «få alle med»			
4. Alle barn gjennomfører skolegang	Fokus på: De laveste trinnene i innsatstrappa (se det) Overganger Kompetente medarbeidere Leken	Barnehage/ Skole Foresatte Helse NAV	Sette inn konkrete tiltak rettet mot barn og elever i deres miljø «få alle med»	Kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole, BV, PPT og NAV	Følger internkontroll Minimum årlig	Årlig jf. årshjul Ev. justere tiltak
5. Alle barn i alderen 7-18 deltar i minst en fritidsaktivitet /hobby	Gratis fritidstilbud Holdningsskapende kampanjer Frivilligheten	Barnehage/ Skole Kultur NAV Foresatte Frivilligheten	Tilbud til alle Markedsføring i rette kanaler Samarbeid med frivillige	Økonomiske og menneskelige ressurser til gjennomføring	Følger internkontroll Minimum årlig	Årlig jf. årshjul Ev. justere tiltak

Innsatstrappa viser til x kommunes oversikt over tilbud og tjenester i lokalsamfunnet (trinn 1) og i kommunen (trinn 2-12). Trappen synliggjør hva som finnes av tilbud og hvilket nivå av inngripen det vil være i innbyggernes liv.

De laveste trinnene viser tjenester til alle innbyggere uten vedtak, de neste gjelder vedtaksbaserte tjenester som gruppetilbud eller hjemmebaserte tjenester. De høyeste trinnene i trappen gjelder institusjonsbaserte tjenester.

Hvordan tiltakene skal utformes og utføres må komme frem av tjenestenes virksomhetsplaner.

Eksempelvis må foreldreveiledning fra en barnehage beskrives tydelig i virksomhetsplanen knyttet til når det skal utføres, hvem det er for og hvem som skal utføre.

Likeledes må internkontrollen synliggjøre oppfølging og eventuelle justeringer.

Målene og strategiene skal være førende for hvilke tiltak som velges. Tiltakene skal være knyttet til både risikofaktorene og beskyttelsesfaktorene som beskrevet tidligere.

Kommunen har deltatt i det statlige ledede kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Kompetanseløftet er et tiltak for ledere og ansatte i barnehager, skoler, helsestasjon og PP-tjenesten, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det. Dette kompetanseløftet er et viktig bidrag inn i den forebyggende planen.

Nordkapp kommune vil ha gode planer og rutinebeskrivelser for hvem som gjør hva ved høyfrekvente vansker (de vanskene det er mest av). Det vil bli utarbeidet et årshjul basert på de risikofaktorene vi identifiserer i vår kommune, hvor vi lager en strategi hvordan vi kan jobbe målrettet med de vanskene/utfordringene vi identifiserer.

Målet er at alle barn og unge skal oppleve et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole, og at vi vet hvem i kommunen som har ansvar i de ulike sakene.

«Oppvekstreformen dekker bredere, nemlig alle sentrale deler av barns oppvekstmiljø. Stikkordene er evidensbaserte tiltak, tidlig innsats, bygge lag rundt barn, unge og familier med sammensatte behov, og rydde i nåværende praksis, der man trækker i hverandres bed og tilbyr samme type hjelp til alle.

Anne-Kristin Imenes & Øyvind Kvello 21.11.22



For å lykkes i det forebyggende arbeidet og for å kunne gi kommunens innbyggere et godt tilbud, er det viktig at ulike sektorer og ulike yrkesgrupper samarbeider på tvers av fagområdene sine. Dette gjelder både på overordnet nivå og på individnivå. For at samarbeidet skal bli godt er evnen til å lytte aktivt og vise en anerkjennende holdning til hverandre viktig. I tillegg er det å ha en god struktur på samarbeidet av stor betydning. De samarbeidende aktørene må sikre at de har en felles forståelse, og de må i fellesskap finne løsninger der lovverket ikke tydeliggjør roller og ansvar. For å få til god samhandling må en skille mellom det å jobbe flerfaglig, der alle tar ansvar for sitt, og det å jobbe tverrfaglig som betyr å ta ansvar for både sitt eget og andres.

For å sikre en best mulig hjelp og koordinering av kommunens innsats, må det etableres møtearenaer som sikrer en helhetlig og felles forståelse av utfordringer og prioriteringer, og legge til rette for at kommunen som helhet drar i samme retning.

13

Foreldre er barns viktigste støttespillere og rollemodeller. Et godt foreldresamarbeid styrker barnets trivsel, utvikling og læring, og er en forutsetning for å lykkes. Det jobbes med å styrke barnehager og skolars praksis knyttet til foreldresamarbeidet. Gjensidig tillit, respekt og god kommunikasjon er nøkkelbegreper i denne sammenhengen.

Vi ser i dag at det brukes mye mer penger på de eldre barnegruppene / ungdomsgruppene enn de yngste. Men det vi vet gjennom forskning er at vi må satse enda mer på de minste om vi skal følge intensjonene i barnevernsreformen.

Både skole og barnehage har i flere år hatt tverrfaglige ressursteam hvor en kan løfte problemstillinger knyttet til barn/elever, og hvordan hjelpe disse på best mulig måte.

I disse møtene kan en ta opp bekymringer og utfordringer for enkeltindivider (etter samtykke), knyttet til både fag og det sosiale. Saker kan også tas opp på anonymt.

Det er også satt sammen samarbeidsforum på systemnivå der en kan samarbeide for å finne gode løsninger, da spesielt på overordna nivå.

I skolens tverrfaglige ressursteam sitter:

- PPT
- Skolehelsetjenesten
- Lege
- Barnevern
- Rådgiver/ sosiallærer skolen
- Inspektør skolen

I systemmøtene sitter:

- PPT
- Skolehelsetjenesten
- Barnevern
- Rehabiliteringstjenesten
- Politi
- Rektor
- Inspektør

I barnehagens ressursteam sitter:

- Styrerne i barnehagene
- PPT
- Helsesykepleier
- Barneverntjenesten

I barnehages systemteam sitter:

- Styrerne og Helsesøster

PPT og barneverntjenesten innkalles etter behov

Andre samarbeidsmøter kan være:

- Ansvarsgruppemøter, tverrfaglige møter sammen med familien.

- IP-møter (individuell plan): Tverrfaglig møte for å sikre at de som har behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har en individuell plan for koordinering og målretting av tjenestetilbudet.

Overganger

Nordkapp kommune har rutinebeskrivelser for å sikre gode og forutsigbare overganger for barn og unge, i tillegg til prosedyrer som skal sikre kvalitet på overgangene, fra hjem til barnehage, fra barnehage til skole, mellom barnetrinn og ungdomstrinn, og fra ungdomstrinnet over til videregående skole. Ved et godt samarbeid mellom de ulike virksomhetene skal gode overganger gi barn og unge trygghet og forutsigbarhet, og sikre en kontinuitet i hjelp for de som har behov for det.

Barnekoordinator

I Nordkapp kommune har enkelte det som en del av sin stilling å være barnekoordinator for enkeltbarn. Systemansvar ligger hos rehab / koordinerende enhet i kommunen.

7. Involvering - «Barnets beste», gjennomføring, måloppnåelse og evaluering

Barnekonvensjonen (FNs konvensjon om barnets rettigheter) slår fast at ved handlinger og i avgjørelser som gjelder barn, skal det som er det beste for barnet vurderes særskilt og være et grunnleggende hensyn. Det offentlige er forpliktet til å vurdere om en handling gjelder barn eller kan få konsekvenser for barn, og gjøre en vurdering av barn sine rettigheter etter blant annet Grunnloven og barnekonvensjonen. Den som har ansvaret for handlingen, må sørge for dette.

Den nye barnevernloven har en ny og overordnet bestemmelse om at barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn (§ 1-3).

Barns rett til medvirkning står fortsatt sentralt i loven.

Det er derfor viktig at barn, elever og familier medvirker i forhold som har betydning for dem, både på individ- og systemnivå.

INVOLVERING INDIVIDNIVÅ	INVOLVERING SYSTEMNIVÅ
• konsultasjoner • undervisning / veiledning • barnesamtaler • elevsamtaler • foreldresamtaler • foreldremøter	• elevråd • ungdomsråd • samarbeidsutvalg i barnehage og skole • foreldreutvalg i barnehage og skole

Denne planen skal være et viktig verktøy for å sikre forpliktende og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester.

Ledere på alle nivåer forpliktes til å sørge for at planen implementeres og brukes for å skape felles praksis i det tverrfaglige samarbeidet i laget rundt og for barn, unge og deres familier.

Evalueringer

Nordkapp kommune skal systematisk evaluere igangsatte prosjekter og tiltak for å skaffe grunnlag for læring og videreutvikling av sine tjenestetilbud. Hensikten med evalueringen er å få kunnskap som

kan ligge til grunn for bedre ressursbenyttelse og tilrettelegging av innsatsen, både under og i etterkant av tiltakene som iverksettes.

Tjenestene må beslutte:

- Hvem skal evaluere?
- Når skal evalueringen skje?
- Hva skal evalueres?
- Hvordan skal vi gjøre det?

Både prosessvurdering og sluttvurdering er viktige verktøy i for å fremskaffe kunnskap.

Gjennom virksomhetsstyring og internkontroll foretas løpende justeringer av lokale tiltak for å nå mål. Minst en gang årlig skal det tverrfaglige samarbeidet evaluere egen samhandling og praksis og bidra til revisjon av kommunens plan for forebyggende arbeid.

Tiltak må tilpasses endrede behov hos brukerne blant annet basert på fakta som kommer frem i kommunens felles tilstandsrapport for barnehage, grunnskole og barnevern, elevundersøkelsen, ungdataundersøkelsen, folkehelseoversikten med flere.

Gjennomgangen bør skje i forkant av budsjett- og økonomiplanprosessen.

8. Oppsummering

Planen skal bidra til å styrke og gi retning for kommunens innsats. Utviklingen i samfunnet har vist at flere barn og unge kan være utsatt for en eller flere risikofaktorer. Antallet unge som ikke fullfører utdanningsløpet og som allerede er og kan bli unge uføre, sett opp mot demografiutviklingen, vil utfordre samfunnets evne til å møte fremtidens behov for arbeidskraft. Det i tillegg til de store personlige og samfunnsøkonomiske konsekvenser utenforskap og uhelse kan føre til.

Barn er avhengig av omsorg for å mestre livet.

Denne planen er ment å bidra til å endre tankesett fra tjenestefokus til behovsfokus.

For å lykkes i arbeidet med at alle barn skal oppleve å vokse opp i et trygt og godt miljø der de er - hjemme, i barnehagen, på skolen eller på fritidsaktiviteten - må følgende være på plass:

- Beskyttende tiltak må være basert på kunnskap og fakta
- Samarbeid og tverrfaglighet må styrkes for å bygge laget rundt og for barn, unge og deres familier
- Riktig hjelp på rett plass til rett tid må prioriteres i ressursfordelingen All forskning tilsier at det vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt å forebygge mer og reparere mindre.

«Det trengs en hel landsby for å oppdra et barn» - Afrikansk ordsprog.

Kilder:

- Kommunedelplan For Forebygging Forslag til planprogram Nordkapp kommune
- Rundskriv Q-16/2013 Forebyggende innsats for barn og unge
[Microsoft Word - RundskrivQ_!6_2013 Innmat.doc \(regjeringen.no\)](#)
- Grimstad kommunes plan for forebyggende arbeid
<https://www.grimstad.kommune.no/f/p1/i18cee388-111e-4932-b441-9443b7305776/kommunens-plan-for-forebyggende-arbeid-ks-vedtak-071123.pdf>
- Plan for helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge – Nordre Follo kommune
- Forebyggende plan – barn, unge og familier 2023 – 2027 Overhalla kommune
- FNs konvensjon om barnets rettigheter og Om FNs konvensjon om barnets rettigheter
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>
- Stortingsmelding 6 (2019-2020): Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm20192020006000dddpdfs.pdf>
- St.meld. nr. 16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring)
[St.meld. nr. 16 \(2006–2007\) \(regjeringen.no\)](#)
- Forebyggende plan – et tiltak i barnevernsreformen KORUS (kompetansesenter for rusfeltet)
[Forebyggende plan - et tiltak i barnevernsreformen | KORUS](#)
- Kunnskapsgrunnlag – Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge
Helsedirektoratet
- Beredskapsplan for barnehagene i Nordkapp